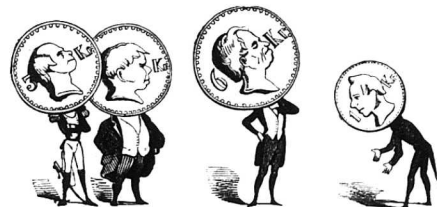

För eventuella lekmän i läsekretsen har vi bett en docent i svenska, Lars Melin, att ge en översiktlig orientering i modern ekonomiska.

Om varför man ska ta e

Ibland hör man politiker tala om ekonomismen, vilket innebär att människor grumlar sitt sunda politiska omdöme med frågor om vi har råd eller inte. Men de menar nog också att det ekonomiska språket tränger utanför ekonomernas krets och blir något alla kan använda sig av. Ekonomiskt språk kan låta så här:

Man har kommittat ett aggressivare *management attention* för att mischa in på lönsammare segment.

Konjunkturbilden är flerdimensionellt sammansatt av såväl inhemska som externa rörelser i fundamentalt olika riktning.

Drojsmålsränta debiteras med diskontor plus 10 procent.

Så later konsultjargongen, den dimmig objektiva konjunkturanalysen och det mullrande hotet i fakturan. Ekonomisk används för tre saker: imponera, informera och irritera. Och egentligen handlar det om en enda sak: att det går upp eller ner. Vad det nu än gäller.

Tbland går det upp, ibland går det ner. Det kan också hända att uppgången minskar (Figur 1), eller att nedgången ökar (Figur 2).

Kanske minskar nedgången (Figur 3), och då är det inte fullt så färligt. Det kan röra sig om en tilltagande stabilisering (Figur 4) och avtagande normalisering (Figur 5).

Dgh som är intresserad av finlret kan säkert hitta fler varianter, men detta är grundnivån. Och därifrån är ett kort steg till konjunkturanalyserna som inte bara går upp och ner utan också fram och tillbaka. Vi gläder oss

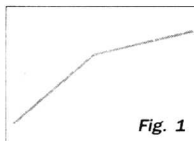

Fig. 1

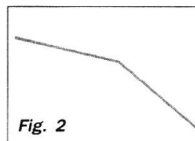

Fig. 2

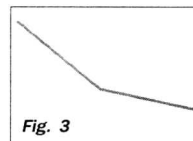

Fig. 3

at räntesänkningar som tråkigt nog speglar en trög-rörlig ekonomi. Vi känner fosterländsk stolthet över stigande valutakurser som tyvärr försvarar för exportindustrin. Vi hoppas på skattesänkningar, som underblåser inflationen. Salig president Roosevelt lär ha önskat sig en ekonomisk rådgivare som inte ständigt svarade med ett å ena sidan, och å den andra. Vem gör inte det?

Det rör sig under ytan

En vanlig konjunkturanalys har en struktur som i Figur 6. Aktiekurser eller valutor drar iväg, rasar, rusar, sticker av, spiller över, tippas över, och kan till och med sloka. Även om det inte händer ett dugg rör det sig under ytan: kurserna eller valutorna lurkar på, lutar åt något håll eller står och väger. Visst händer det att det står platt eller att någon sitter nöjd. Men tittar man efter så ser man att det åtminstone dalfärr kring kursen, om den nu inte gått i stå.

Starka rörelser uttrycks konstant nog med substantiv. En framgångsrik aktie är en kursrakat och en framgångsrik

bransch är ett lokomotiv. Går det däremot riktigt illa talar vi om fritt fall. Stillastående substantiv antyder alltså att det går bra.

Rörelser behöver inte gå åt något särskilt håll. Några av de vanligaste orden är förändring, rörelse, volatilitet och riktning. Ekonomer är visade och vet att allt kan hända. Ja, till och med priser och skatter kan gå ner. I varje fall i ekonomisk teori.

Flera tidsbetydelser i språket

Går allt upp och ner önskar man sig en tidslinje, lika tydlig som x-axeln i ett diagram. Det nyss förlutna till vänster, nuet i mitten och prognosen till höger: Så ser den välansade verkligheten ut. Många tror att också språket ser så ut: imperfekt för nyss, presens för nu och futurum för strax. Men så är det inte. Men det är inte ekonomernas fel utan språkets. Presens har flera tidsbetydelser. Låt oss ta del av en kort konjunkturanalys från Affärsvärlden 1999:8, och för att göra den begriplig har presensformernas egentliga betydelse markerats enligt denna nyckel: nu = fet, strax = kursiv, nu/sedan, alltid = fet kursiv.

Sedan års-skiftet har euron försvagats med nästan sju procent mot dollarn. Det bör hjälpa Europas exportindustri, men a

I Sverige finns inte något av det sena 1800-talets horhus bevarat. Susanne Backman visar med vilken pietet de styrande i Butte, Montana, tar till vara stadens historia.

Världens äldsta kvinnoyrke prostitutionen får nu ett eget pampigt museum i Butte. Eldsjalen bakom projektet är förra Ets Angelespolisens, sexarbetaren, guvernörskandidaten och författaren Norma Jean Almodovar, 47. Som president för ISWFACE (uttalas ice faces), International Sex Workers Foundation For Art, Culture And Education, har hon rest USA runt för att hitta drömhuset för all glömd kvinnokraft.

Dumas Brothel är ett gammalt, dammig viktoriaiskt 43-rumshus i rött tegel, med källarhålor och otaliga hemliga irrgångar under jord, som leder runt staden. Huset byggdes 1890 för sitt syfte i det sex kvarter stora distriktet av bordeller, salooner och spelhålor i den då blomstrande gruvstaden Butte nära Rocky Mountains.

Det bästa lilla huset på prärien

Tusentals prostituerade kvinnor förtjänade sitt levebröd på Dumas fram till stängningen 1982, då den sista madamen gav upp efter att ha avtjänat ett sex månader långt fängelsestraff.

Arv av föremål

Efter sig lämnade hon ett arv av historiska föremål, utrangerade läppstift, borstar med håret kvar, antika mattor, parfymflaskor, sångar med mässingknappar, konst, svandunsboor, strumpor, korsetter, porrkort, virkade kudde och annat nödvändigt för affärerna. Huset inhandlades för 95 000 dollar och idag söker Norma Jeans stiftelse pengar till en upprustning genom att auktionera ut föremålen. Samlare av erotisk konst och historiker världen över kan plocka godbitar ur samlingen och dra av dem i deklARATIONEN Fru Almodovar påpekar i auktionskatalogen att USA:s första dam Hillary Rodham Clinton vill

att "nationens medborgare ska tillvarata USA:s historiska minnesmärken".

"Gör Hillary lycklig! Köp en behå ur vår historiska samling!"

Butte är en märklig stad, satill-vida att prostitution givits fria händer av stadens ansvariga. Dumas och andra bordeller har serverat sexuella tjänster till tusentals män från hela USA, från ditresta gruvarbetare i distriktet till tjänstemän, präster, cowboys och miljonärer. Det märks tydligt i stadsmiljön.

"När jag besökte Butte nyligen för att förhandla åt jag på The Plaza Royale, Dumas Brothel och en bild av en hora och hennes kund fanns målad på en av restaurangens väggar i entren", meddelar Norma Jean förtjust per telefonen. Målningar med nattfjärilar finns lite varstans i staden.

"Jag har haft affärsmöte med folk från Handelskammaren och kulturminnesfonden. De ser inga hinder att vi ska etablera ISW-

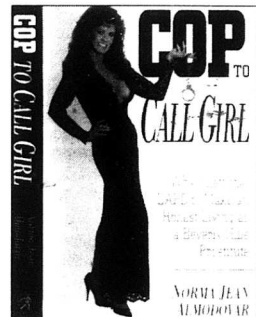
FACE i Butte, tvärtom. Hittills har vi mest verkat via Internet."

Dumas är registrerat som kulturminnesmärke sedan 1973 i egen-skap av just bordell. Det finns fonder avsatta för reparation och renoveringen av fasaden kan bekostas av staden. ISWFACE kommer att lata en prostituerad, som utses till bästa konstnär i en intern tävling, stå för utformningen av den externa deko-ren. Pengarna från auktionen kommer oavkortat att gå till renovering av de gamla rummen och arbetet ska göras av aktiva prostituerade.

"Men de får inte hora när dom kommer till Butte. Här måste de måla och spika."

Horornas fackförening

Norma Jean Almodovar, som avtjänat fängelsestraff för sin köns-handel och boken *Cop to Callgirl* (i vilken hon avslöjar intrigererna vid Los Angelespolisens, med korruption, mord och barnsex), ser

fram emot att få skapa ett konst-center, sexmuseum och *Bed & Breakfast* av Dumas. Som företrädare för Los Angeleshorornas fackförening Coyote och efter att ha drivit uppmärksammade rättsfall som Victoria Sellers vet hon hur mycket glömd kvinnokraft som finns inom sexindustrin.

"Kvinnor som är sexarbetare kan skapa konst; film, textilkonst, skulptur, måleri, installationer som inte nödvändigtvis är kopplat till pornografi", menar hon.

SUSANNE BACKMAN